

פרשת וישב

תורתם של שם ועבר

פרשתנו פותחת בסיפור אהבתו של יעקב אבינו לבנו יוסף, כמו שכתוב "וישראל אהב את יוסף מכל בניו" (סינוקז וב יכ" אוה פסוי תא דחוימ נפואב בקעי בהאש מעטהש תרמואו הרותה הפיסומו, ג), (זל תישארב) הוא לו" (שם).

ומפרש רש"י מתחילה על דרך הפשט, שהכוונה היא שיעקב אהב ביותר את יוסף משום "שנולד לו לעת זקנתו". לאחר מכן מביא רש"י את דברי התרגום אונקלוס שמתרגם את מה שכתוב "כי בן זקונים הוא לו" ("פסויל) ול רסמ רבעו ששמ (בקעי) דמלש המ לכ"ש י"שר ראבמו, "היל אוה סיכח רב" -

וצריך להבין: הרי ברור הדבר שיעקב אבינו למד שנים רבות תורה מפי יצחק אביו בהיותו בביתו, עוד קודם שבא ללמוד תורה ארבע עשרה שנה בבית שם ועבר קודם הליכתו לבית לבן בחרן (ראה בבר"ר סח, ה), ומדוע מסר יעקב לבנו יוסף דוקא את מה שלמד משם ועבר, ולא את כל מה שלמד מפי יצחק אביו?

ובכלל צריך להבין: מדוע הוצרך יעקב ללמוד תורה מפיהם של שם ועבר קודם הליכתו לבית לבן שבחרן, ולא היה די לו במה שלמד מפי יצחק אביו?

אך הביאור לשתי שאלות אלו הוא: כי כשהיה יעקב אבינו בבית אביו יצחק, הוא היה מוקף ביהודים קדושים וטהורים, אביו יצחק ואימו רבקה, וכן תחת צילו של סבו הגדול אברהם, ולא הוצרך להתרועע עם אנשים רשעים. אך כשהוזקק ללכת לחרן לבית לבן, אשר שם היו רובם ככולם אנשי רשע, הוצרך ללמוד תורה מיוחדת שמלמדת כיצד לחיות בין רשעים ולא להיות מושפע מהם.

תורה מסוג זה מצא יעקב דוקא בבית מדרשם של שם ועבר, כיון ששם בן נח ועבר נינו חיו בדורות קשים ביותר כדור המבול ודור הפלגה, בין אנשים רעים וחטאים לה' מאוד, ובכל זאת עמדו בקדושתם וצדקתם ולא הושפעו מהם לרעה, ועל כן היתה להם דרך מיוחדת בעבודת ה' ולימוד התורה הנצרכת למצבים שכאלה, ואת הדרך הזאת למד מהם יעקב במשך אותם ארבע עשרה שנה ששהה בבית מדרשם קודם שהלך לחרן.

ומכיון שראה יעקב ברוח קודשו שבנו יוסף יוזקק לרדת למצרים (כפי שמסופר בהמשך פרשתנו), ששם היו כולם רשעים וטמאים במידה שאין לה אח ורע, על כן מסר לו דוקא את דרך התורה שלמד מפיהם של שם ועבר, כיצד יוכל האדם לחיות בין אנשים רשעים וטמאים ולא להיות מושפע מהם לרעה כלל.

וכמו שלקח ליעקב ארבע עשרה שנה ללמוד תורה זו מפי שם ועבר, כך גם לימד את התורה הזו ליוסף במשך ארבע עשרה שנה, החל משהיה יוסף בגיל שלוש, שאז מתחיל האב ללמד את בנו תורה, ועד שהיה בן שבע עשרה שנה, באותה העת שהוצרך לרדת למצרים, כמו שכתוב בפרשתנו "יוסף בן שבע עשרה שנה" (לז, ב).

